

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

DAVČNE OLAJŠAVE PRI OBDAVČITVI DOBIČKA PO PANOGAH V
REPUBLIKI SLOVENIJI V LETIH 2000 IN 2001

Ljubljana, april 2003

TANJA ČRV

IZJAVA

Študent/ka _____ izjavljam, da sem avtor/ica
tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom

_____, in dovolim objavo diplomskega
dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____.

Podpis:

_____

KAZALO

1	UVOD	1
2	DAVEK OD DOBIČKA PRAVNIH OSEB	2
	2.1 Davčni zavezanci	2
	2.2 Davčne oprostitve	2
	2.3 Davčna osnova	3
	2.3.1 Ugotavljanje prihodkov	4
	2.3.2 Ugotavljanje odhodkov	5
	2.4 Davčna stopnja	6
	2.5 Davčne olajšave	6
	2.6 Obračunavanje in plačevanje davka	7
	2.7 Izpolnjevanje obrazca za obračun davka od dobička	9
3	DAVČNE OLAJŠAVE	9
	3.1 Olajšave za investicijska vlaganja	9
	3.2 Davčne olajšave na podlagi investicijskih rezerv	10
	3.3 Olajšave za dodatno zaposlovanje	11
	3.4 Olajšave na podlagi zaposlitve invalidov	11
	3.5 Olajšave zaradi oblikovanja rezerv iz dobička	11
	3.6 Druge olajšave	12
	3.6.1 Zakon o ekonomskih conah	12
	3.6.2 Demografske olajšave	12
	3.6.3 Pokrivanje izgub iz preteklih let	13
	3.6.4 Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju	13
	3.6.5 Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 ..	14
4	UVELJAVLJANJE OLAJŠAV PO POSAMEZNIH PANOGAH	15
	4.1 KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO	15
	4.2 RIBIŠTVO	17
	4.3 RUDARSTVO	18
	4.4 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	20
	4.5 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO	21
	4.6 GRADBENIŠTVO	23
	4.7 TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	24
	4.8 GOSTINSTVO	26
	4.9 PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	27
	4.10 FINANČNO POSREDNIŠTVO	29
	4.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	31
	4.12 JAVNA UPRAVA, OBRAMBA, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE	32
	4.13 IZOBRAŽEVANJE	34
	4.14 ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO	36
	4.15 DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI ..	37
	4.16 POVZETEK	39
5	SKLEP	42
6	LITERATURA	43
7	VIRI	43

1 UVOD

Konec leta 1990 je bil v sklopu prvega dela davčne reforme RS sprejet nov Zakon o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO), ki je začel veljati 1. 1. 1991. S tem zakonom in z drugimi zakoni smo tako dobili novo ogrodje slovenskega davčnega sistema. S 1. januarjem 1994 je v okviru sprememb na področju davčnega sistema in na novo določene davčne politike zaradi uveljavljenih sprememb gospodarskega sistema v letih od 1990 do 1993 stopil v veljavo nov Zakon o davku od dobička pravnih oseb, ki je nadomestil star Zakon o davku od dobička, v uporabi od 1. januarja 1991. Pri pripravi tega zakona je zakonodajalec upošteval Zakon o gospodarskih družbah (pričetek veljave 10. julij 1993), ki je na novo uredil statusna vprašanja gospodarskih družb. Zaradi sprememb in novosti, ki so bile sprejete glede davčnega sistema leta 1996 in so se začele uporabljati leta 1997, zakon sedaj ureja tri temeljna področja: določa zavezanca za davek, način ugotavljanja davčne osnove, davčno stopnjo ter davčne olajšave in oprostitve. Dne 12. 12. 2002 je bil v Uradnem listu Republike Slovenije objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb. Razlog za spremembo zakona je bila odločba ustavnega sodišča št. U-I-251/00-17 (Uradni list RS št. 50/02), s katero je od 1. januarja 2003 razveljavljen prvi odstavek 12. člena. Novi zakon določa, da se 12. člen veljavnega zakona dopolni, in sicer s pooblastilom ministru, pristojnemu za finance, ki naj določi odhodke, ki niso neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali posledica opravljanja dejavnosti, oziroma odhodke, ki niso neposreden pogoj za ustvarjanje prihodkov, in kaj mora pri tem upoštevati. Poleg tega je zakonodajalec spremenil tudi nekatere druge člene, predvsem člene, ki zadevajo davčno priznane amortizacijske stopnje, dolgoročne rezervacije stroškov, davčne olajšave, razporeditev dobička in roke za uporabo investicijskih sredstev.

V diplomskem delu bom najprej predstavila vsebino zakona o davku od dobička pravnih oseb in nato v tretjem poglavju bolj podrobno predstavila davčne olajšave, ki jih uporabljamo v Sloveniji. To so olajšave za investicijska vlaganja, olajšave na podlagi investicijskih rezerv, olajšave za dodatno zaposlovanje, olajšave na podlagi zaposlitve invalidov, olajšave zaradi oblikovanja rezerv iz dobička ter druge olajšave. K opisu posameznih olajšav sem dodala še deleže koriščenja posameznih olajšav glede na celotne olajšave.

Zatem sem v četrtem poglavju skušala ugotoviti, katere panoge bolj pogosto uporabljajo olajšave. Izračune sem naredila s pomočjo podatkov, ki so mi jih posredovali na Davčni upravi RS za leti 2000 in 2001. V tem delu sem tako ločeno ugotavljala efektivno davčno stopnjo ter olajšave kot odstotek davčne osnove I. Poleg tega sem še izračunala deleže posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za posamezne panoge ter tako ugotovila najbolj uporabljene olajšave v posameznih panogah.

V sklepu sem nakazala spremembe Zakona o davku od dobička pravnih oseb. Zakon o spremembah in dopolnitvah ZDDPO se je začel uporabljati s 1. 1. 2003. Zakon bo veljal za obračune davka od dobička od leta 2003 dalje. Ker sem v diplomskem delu analizirala podatke iz let 2000 in 2001, nisem podrobneje opisala sprememb v tem zakonu.

2 DAVEK OD DOBIČKA PRAVNIH OSEB

Davek od dobička pravnih oseb sodi med t.i. neposredne davke, pri katerih davčni zavezanec nosi breme davka, za razliko od posrednih davkov, kjer davčno breme praviloma ne nosi davčni zavezanec. Davčni zavezanci in hkrati davčni plačniki so družbe s statusom pravne osebe, ki so organizirane na podlagi vloženega kapitala in ostala podjetja oziroma pravne osebe, ki delujejo z namenom pridobivati dobiček. Obdavčuje le eno obliko kapitala, tj. lastniški kapital, pa še tega le delno, in sicer donos lastniškega kapitala korporacijskega sektorja, za katerega je značilen institut omejene odgovornosti (Stanovnik, 1998, str. 108).

2.1 Davčni zavezanci

Zavezanec za davek je pravna oseba, ki dosega dobiček z opravljanjem dejavnosti in ima sedež na območju Republike Slovenije. Davčni zavezanec je tudi pravna oseba, ki nima sedeža v Sloveniji (nerezidenti), vendar tukaj s trajnim opravljanjem dejavnosti dosega dobiček. Davčni zavezanec je tudi predstavništvo tuje osebe za agencijske posle v zračnem in drugem prometu, ki dosega prihodke s prodajo lastnih prevoznih listin na območju Republike Slovenije.

2.2 Davčne oprostitve

Davčne oprostitve, ki se nanašajo na pravne osebe, so izrecno našteje le v 6. členu zakona, posebne vrste oprostitvev (olajšav) pa najdemo tudi v nekaterih drugih členih.

Davka od dobička ne plačujejo:

- Banka Slovenije,
- javna podjetja in javni gospodarski zavodi, ki so v lasti Republike Slovenije oz. občin,
- javni zavodi, razen za pridobitno dejavnost,
- invalidska podjetja,
- investicijski skladi, ustanovljeni na podlagi zakona o investicijskih skladih in družbah za upravljanje, če do 30. novembra razdelijo najmanj 90 % dobička preteklega leta,

- društva, verske skupnosti, javni in zasebni skladi ter druge organizacije in zavodi, ustanovljeni za ekološke, humanitarne, dobrotelne in druge nepridobitne namene, razen za pridobitno dejavnost.

Zgoraj naštetih pravnih oseb so po zakonu oproščene plačevanja davka od dobička, morajo pa predložiti davčni obračun na predpisanem obrazcu, tako kot vsi drugi davčni zavezanci. V davčnem obračunu izkažejo znesek obračunanega davka, vendar ga ne plačajo, ker so plačila oproščene. Če pa poleg nepridobitne dejavnosti opravljajo tudi pridobitno, predložijo obračun davka s podatki o pridobitni dejavnosti. Dobiček pridobitne dejavnosti je obdavčen. Obračun davka od dobička morajo tako sestaviti in v predpisanem roku predložiti vsi zgoraj naštetih, tudi če so davka v celoti oproščeni, kot na primer Banka Slovenije in invalidska podjetja, ali pa če opravljajo zgolj nepridobitno dejavnost, kot na primer razna ljubiteljska društva, dobrotelne ustanove, sindikati in drugi.

Posebne davčne oprostitve najdemo še v 26. členu zakona. Po njem so davčni zavezanci, ki imajo prihodke iz davkov in prispevkov ter drugih dajatev po predpisih ali ki prejemajo dotacije in subvencije iz proračunov ter donacije, oproščeni davka od dobička, ki ga ugotovijo kot razliko med naštetimi prihodki in dejanskimi oziroma sorazmernimi stroški, ki se na te prihodke nanašajo. Tudi ti sestavljajo davčne obrazce le za obdavčeni del dejavnosti.

2.3 Davčna osnova

Davčna osnova I je definirana kot razlika med prihodki po zmanjšanju za deleže v dobičku, ter odhodki po zmanjšanju za tiste odhodke, ki jih zakon ne priznava kot davčne odhodke, in tiste, ki jih zakon priznava v omejenih zneskih.

Iz davčne osnove I skupaj z vsemi povečanji¹ in zmanjšanji² davčne osnove ugotovimo davčno osnovo II. Če je davčna osnova II negativna, predstavlja znesek davčno izgubo.

---

¹Prihodki, doseženi z udeležbo pri dobičku pravnih oseb, vključno s plačanimi davki; razlika med obrestmi, obračunanimi po skupni povprečni ponderirani medbančni letni obrestni meri in obrestmi, ki jih je zaračunal davčni zavezanec za posojila zaposlenim, lastnikom in povezanim osebam; razlika med obrestmi, ki jih je banka ali druga finančna organizacija zaračunala tretjim osebam in obrestmi, ki jih je zaračunala za dana posojila lastnikom ali povezanim osebam; neporabljen del investicijskih rezerv ter izkoriščene davčne olajšave za prodana oz. odtujena sredstva.

²Dobiček prenesen iz tujine; prejete obresti od kratkoročnih in dolgoročnih vrednostnih papirjev, ki so jih do 8. aprila 1995 izdale Republika Slovenija, občine in javna podjetja, ki so jih ustanovile Republika Slovenija ali občine; neporabljene, že obdavčene dolgoročne rezervacije stroškov.

Davčna osnova III je razlika med davčno osnovo II in seštevkom davčnih olajšav za pokrivanje izgub iz preteklih let, olajšav za vlaganja ter olajšav za zaposlovanje. Davčna osnova III ne more biti negativna, saj je to končna osnova za obračun davčne obveznosti.

2.3.1 Ugotavljanje prihodkov

Med prihodke se seštevajo vsi prihodki, obračunani na podlagi predpisov ali računovodskih standardov, razen prihodkov, doseženih z udeležbo pri dobičku drugih pravnih oseb.

Pri ugotavljanju davčne osnove se prihodki davčnega zavezanca zmanjšajo za

- deleže v dobičku drugih pravnih oseb, če je bil pri njih plačan davek od dobička po predpisani stopnji;
- dobiček, ki ga je davčni zavezanec prenesel iz tujine, če je bil od tega dobička plačan ustrezní davek v tujini;
- neporabljene dolgoročne rezervacije stroškov, ki so bile že obdavčene;
- obračunane obresti od dolgoročnih in kratkoročnih vrednostnih papirjev, ki so jih do 8. aprila 1995 izdali Republika Slovenija, občine ali javna podjetja, ki so jih ustanovile Republika Slovenija oziroma občine.

Pri ugotavljanju davčne osnove se prihodki davčnega zavezanca povečajo za

- razliko med povprečnimi cenami blaga in storitev na domačem ali primerljivem tujem trgu in transfernimi cenami tega blaga, ki jih je davčni zavezanec zaračunal povezanim osebam;
- razliko med obrestmi, obračunanimi po skupni povprečni ponderirani medbančni letni obrestni meri, in dejansko obračunanimi obrestmi od posojil, danih zaposlenim, lastnikom ali povezanim osebam;
- razliko med obrestmi, obračunanimi po povprečni obrestni meri za posojila tretjim osebam, in dejansko obračunanimi obrestmi za posojila, ki jih je banka ali druga finančna organizacija dala lastnikom ali povezanim osebam.

Za povezane osebe po ZDDPO štejejo lastniki, njihovi ožji družinski člani ali druge osebe, ki so z davčnim zavezancem kapitalsko oziroma poslovno povezane in lahko medsebojno vplivajo na odločanje, pravne osebe in zasebniki, pri katerih sodeluje v kapitalu ista

fizična oseba in njeni ožji družinski člani, če imajo status zasebnikov ali večinskih lastnikov kapitala, ali ista pravna oseba kot pri davčnem zavezancu (Hieng, 2002, str. 116).

Transferne cene (oziroma prenosne cene) so cene med povezanimi osebami. S povezanimi osebami so mišljene pravne ali fizične osebe, ki so med seboj kapitalsko ali poslovno povezane, tako da se cene med njimi ne oblikujejo tržno, ampak so posledica medsebojnega dogovarjanja. Tipični primer povezanih oseb je mednarodno podjetje z odvisnimi podjetji ali podružnicami v različnih državah. Logično je, da si povezana podjetja med seboj prodajajo blago in storitve, cene za to blago in storitve pa niso nujno enake tistim, ki so bile dosežene na trgu med nepovezanimi podjetji (Guzina, 2002, str. 17).

2.3.2 Ugotavljanje odhodkov

Med odhodke davčnega zavezanca se všttevajo odhodki, obračunani na podlagi predpisov ali računovodskih standardov, razen odhodkov, za katere je z zakonom predpisan drugačen način ugotavljanja.

Med odhodke se seštevajo samo tisti odhodki, ki so neposreden pogoj za opravljanje dejavnosti ali posledica opravljanja te dejavnosti. Glavni so:

- stroški materiala in odhodki iz prodaje zalog izdelkov ter trgovinskega blaga,
- amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev,
- obračunane obresti,
- plače v skladu s splošnima kolektivnima pogodbama,
- reprezentančni stroški do višine 70 % obračunanih zneskov,
- izplačila za humanitarne, kulturne, ekološke, religiozne, znanstvene in vzgojno izobraževalne namene do višine 0,3 % ustvarjenih prihodkov.

Med odhodke po tem zakonu ne štejejo:

- davki, ki jih je plačal lastnik davčnega zavezanca kot fizična oseba,
- denarne kazni,
- zamudne obresti od nepravočasno plačanih davkov in prispevkov,
- odhodki za pokrivanje izgub iz prejšnjih let (mišljena je izguba v poslovni bilanci),
- rezervacije za kritje možnih izgub,
- formirani popravki vrednosti in odpisane terjatve do delavcev, lastnikov ali povezanih oseb.

2.4 Davčna stopnja

Davek od dobička se obračunava in plačuje po stopnji 25 %. Davčna stopnja v RS je med najnižjimi v Evropi in se močno približuje t.i. «davčnim paradížem», ki imajo poseben politično ekonomski položaj (Liechtenstein, Andora, Gibraltar) (Čok et al. 1996, str.29).

Republika Slovenija z ZDDPO ni vnesla v svoj davčni sistem pretirane davčne stopnje, kar ima lahko zanjo določene pozitivne in negativne posledice. Kot pozitivno posledico lahko štejemo večje možnosti prihoda tujih družb v Republiko Slovenijo, kot negativno posledico pa lahko štejemo nižji prihodek državne blagajne iz navedenega davka (Jovanovič, 2000, str. 585).

2.5 Davčne olajšave

Davčne olajšave, ki po zakonu zmanjšujejo davčno osnovo, so:

- olajšave na podlagi investicij v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva, razen v osebna motorna vozila. Te se priznajo v velikosti 40 % vlaganj;³
- olajšave na podlagi oblikovanja investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva ter dolgoročne naložbe. Te se priznajo v velikosti 10 % davčne osnove;
- olajšave na podlagi zaposlitve novih delavcev, ki se priznajo v velikosti 30 % njihovih plač največ za prvih 12 mesecev zaposlitve;
- olajšave na podlagi zaposlitve invalidov, ki se priznajo v velikosti 50 % oziroma 70 % njihovih plač;
- olajšave zaradi oblikovanja rezerv iz dobička, ki se priznajo zavarovalnicam in hranilno-kreditnim službam;
- olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let.⁴

---

³ S spremembami in dopolnitvami ZDDPO, ki je začel veljati 1. 1. 2003 se davčna olajšava za investicije v splošnem zniža iz dosedanjih 40 % na 20 %, izjema so investicije v opremo, razen v pohištvo in pisarniško opremo brez računalniške opreme, in neopredmetena dolgoročna sredstva, za katere se prizna dodatna davčna olajšava v višini 20 % investiranega zneska (in s tem ohranja dosedanja 40 % olajšava iz tega naslova).

⁴ Olajšava za pokrivanje izgub iz preteklih let sicer zmanjšuje davčno osnovo, vendar je ZDDPO ne uvršča med ostale olajšave. Omenjena je v 34. členu v okviru zmanjševanja davčne osnove. Razlog za tako uvrščanje olajšave je v tem, da se olajšava ne nanaša na obravnavano davčno obdobje temveč na pretekla leta.

V letu 1998 so bile z dvema zakonoma, zakonom o popotresni obnovi objektov in spodbujanju razvoja v Posočju ter zakonom o ekonomskih conah, uvedene dodatne davčne olajšave.

Davčni zavezanci, ki so v skladu z prednostnimi nalogami programa razvojne pomoči pri obnovi Posočja v letu 1999 vlagali v opredmetena osnovna sredstva v občinah Bovec, Kobarid in Tolmin, uveljavljajo dodatno davčno olajšavo za celoten znesek vlaganj, vendar največ v velikosti polovice davčne osnove. To so vlaganja, ki so v skladu s prioritetaми razvojne pomoči pri popotresni obnovi Posočja. Te olajšave so se lahko upoštevale le še za leto 2000.

Uporabniki ekonomske cone so na podlagi odločbe davčnega organa uveljavljali davčne olajšave, predpisane s tem zakonom. Tako so lahko davek od dobička obračunavali po stopnji 10 %, pri vlaganju v opredmetena osnovna sredstva pa so lahko uveljavljali dodatno davčno olajšavo v velikosti 50 % zneska vlaganj. Olajšave so se lahko upoštevale le še za leto 2001.

Tisti zavezanci, ki so bili do konca leta 1993 na novo ustanovljeni na demografsko ogroženih področjih, pa lahko uveljavljajo tudi demografske olajšave. Prva tri leta so oproščeni davka v celoti, četrto leto so oproščeni plačila polovice davka, peto leto pa le še četrtnine davka. Kot prvo leto se šteje leto, ko je bil prvič ustvarjen dobiček.

Vsem olajšavam je skupno, da niti posamezne olajšave niti seštevek vseh olajšav ne sme presegati davčne osnove. Torej država tako ne more vračati nečesa, kar sploh ni bilo plačano.

2.6 Obračunavanje in plačevanje davka

Po zakonu o davku od dobička se davek obračunava in plačuje za poslovno leto, ki je enako koledarskemu. Tisti davčni zavezanci, katerih poslovno leto ni enako koledarskemu, prav tako obračunavajo davek od dobička za koledarsko leto. Zakon o gospodarskih družbah in računovodski standardi namreč dajejo gospodarskim družbam možnost, da se koledarsko in poslovno leto razlikujeta, davčna zakonodaja pa tega ne predvideva. Zato se pri takšnih zavezancih lahko pojavi problem, kako izkazovati obveznost na podlagi obračuna davka od dobička. Obveznosti za davek od dobička za koledarsko leto namreč ne morejo izkazati kot razporeditev dobička za davek v računovodskih izkazih za poslovno leto. Če je na primer poslovno leto od oktobra do konca septembra, je v poslovnih računovodskih izkazih treba vračunati predvideno davčno obveznost (na podlagi poslovnih izidov), vendar kot razporejeni dobiček v dobro pasivnih časovnih razmejitev. Ko pa se bo obračunala davčna obveznost za koledarsko leto, bo družba v poslovnih knjigah tekočega

leta izkazala obveznost za davek od dobička in z njo poračunala časovno razmejeni znesek iz naslova vnaprej vračunane davčne obveznosti (Hieng, 2002, str. 121).

Minister za finance predpiše obrazec, katerega zavezanci predložijo davčnemu organu skupaj z izkazom poslovnega izida, bilanco stanja, izkazom gibanja kapitala ter potrdila o plačanem davku od prihodkov, doseženih z udeležbo pri dobičku. To velja tudi za tiste davčne zavezance, pri katerih se poslovno leto razlikuje od koledarskega. Le-ti morajo predložiti izkaz poslovnega izida in bilanco stanja za koledarsko leto, izkaz gibanja kapitala pa za zadnje poslovno leto, saj koledarski dobiček oziroma izguba ni poslovni izid davčnega zavezanca in kot tak tudi ni predmet odločanja o delitvi dobička oziroma pokrivanju izgube.

Glede na to, da je obračunsko obdobje za davek od dobička pravnih oseb koledarsko leto, je s ciljem zagotavljanja enakomerne obremenitve davčnih zavezancev in obenem enakomernih prilivov proračunskih prihodkov skozi vse leto določena obveznost davčnih zavezancev za plačevanje akontacije davka med letom v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Davčnemu zavezancu, ki začne s poslovanjem na novo, določi način plačevanja in višino akontacije davčni organ z odločbo.

Davčni zavezanec plačuje akontacijo davka od dobička v tekočem letu sorazmerno z višino davčne osnove po zadnjem obračunu davka v mesečnih ali trimesečnih obrokih. Mesečni obroki akontacije zapadejo v plačilo vsakega zadnjega v mesecu, trimesečni obroki akontacije pa vsakega zadnjega v trimesečju in morajo biti v vsakem primeru plačani v 10 dneh od dneva zapadlosti.

Razliko v višini akontacije, ki nastane zaradi spremembe davčne osnove na podlagi novega davčnega obračuna, mora zavezanec za že dospele obroke akontacije plačati pri prvem naslednjem obroku akontacije. Preostali obroki akontacije, ki bodo dospeli v plačilo do konca leta, pa se sorazmerno povečajo oziroma sorazmerno zmanjšajo, odvisno od akontacije na podlagi novega davčnega obračuna.

Višina akontacije se lahko med letom tudi spremeni z odločbo davčnega organa, in sicer:

- na podlagi vloge davčnega zavezanca,
- na podlagi ugotovitve davčnega organa pri pregledu zavezančevega poslovanja.

Obračun davka mora biti predložen davčnemu organu do 31. marca za preteklo leto. V primeru, da je bila razlika med obračunanim davkom in plačanimi akontacijami pozitivna, mora davčni zavezanec razliko plačati v 30 dneh po predložitvi davčnega izkaza, vračilo preveč plačanih akontacij pa lahko zahteva ob predložitvi davčnega obračuna. Preveč plačani znesek mu mora davčni organ vrniti v 30 dneh od predložitve zahtevka.

2.7 Izpolnjevanje obrazca za obračun davka od dobička

Davčni obrazec je sestavni del odredbe o obrazcu za obračun davka od dobička pravnih oseb, v kateri sta tudi metodologija za izpolnjevanje obrazca in pregled dodatnih podatkov (Hieng, 2002, str. 121). Sestavni deli davčnega izkaza so izkaz poslovnega izida, bilanca stanja, izkaz uporabe dobička in kritja izgube ter potrdila o plačanem davku od prihodkov, doseženih z udeležbo v dobičku. Kot sem že omenila, morajo davčne obrazce predložiti tudi tiste pravne osebe, ki so plačala davka v celoti oproščene. Dodatne podatke k davčnemu izkazu, ki se nanašajo na odhodke iz poslovne bilance, in se ne priznavajo kot davčni odhodki ali pa se priznavajo v omejenih zneskih, morajo pravne osebe prav tako kot vse ostale podatke predložiti k davčnemu izkazu.

3 DAVČNE OLAJŠAVE

Navadno podjetja že v oktobru ali novembru napravijo tako imenovano poskusno davčno bilanco in ugotovijo, koliko bo dobička ob koncu leta in se na podlagi tega odločijo, ali je mogoče na zakonit način zmanjšati davčno osnovo in kako (Simič, 1998, str. 49).

Davčni zavezanci lahko uveljavljajo olajšave in znižanje davčne osnove do končne odločbe. Že med poslovnim letom pa zelo skrbno nadzirajo svoje prihodke in odhodke in v ta namen sestavljajo bilance poslovnega izida. S tem davčni zavezanci predvidijo svoj dobiček ob koncu obračunskega obdobja, kar v bistvu postavlja osnovo za poslovno odločanje. Če podjetju grozi visoka davčna obveznost, bo skušalo znižati svojo davčno osnovo.

Ob koncu leta se podjetja lahko odločajo za koriščenje več vrst davčnih olajšav (naštete pod točko 2.5.). Slovenski Zakon o davku od dobička pravnih oseb omogoča davčnim zavezancem izkoriščanje različnih davčnih olajšav hkrati. Le-te lahko v grobem razdelimo v tri skupine: davčne olajšave za vlaganje, davčne olajšave za zaposlovanje in olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let.

3.1 Olajšave za investicijska vlaganja

V primeru, da se davčni zavezanci odločijo za investicijsko olajšavo, se jim davčna osnova zmanjša za 40 % vrednosti naložbe. Tako lahko pri olajšavah upoštevajo 40 odstotkov investiranega zneska v vsa opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva, razen osebnih avtomobilov, ki jih je podjetje kupilo v minulem letu. Znesek se ugotavlja po prejetih računih, ne glede na avanse.

Davčni zavezanec, ki izkoristi tako davčno olajšavo, naslednjih pet let ne sme razporejati dobička za udeležbo v dobičku in v treh letih po letu, v katerem je izkoristil davčno olajšavo, ne sme odprodajati ali drugače odtujiti opredmetenega oziroma neopredmetenega osnovnega sredstva, za katerega je izkoristil olajšavo, sicer mora za celotni znesek izkoriščene davčne olajšave povečati davčno osnovo v letu razporeditve dobička za udeležbo v dobičku ali v letu odprodaje oziroma odtujitve omenjenih sredstev.

Pri finančnem najemu se davčna olajšava prizna davčnemu zavezancu, ki opredmeteno osnovno sredstvo pridobi na podlagi finančnega najema (najemjemalec). Če najemjemalec izgubi pravico uporabe opredmetenega osnovnega sredstva prej kot v treh letih, mora za znesek izkoriščene davčne olajšave povečati davčno osnovo.

Davčne olajšave ni mogoče uveljavljati od nakupa tistih osnovnih sredstev, ki ne predstavljajo neposrednega pogoja za opravljanje dejavnosti ali posledico opravljanja te dejavnosti.

Tudi koriščenje davčne olajšave za nakup npr. nepremičnine na osnovi predpogodbe ni utemeljeno, saj se v večini primerov izkaže, da je pravna oseba postala lastnik tega osnovnega sredstva šele v drugem koledarskem letu, ali pa se na koncu izkaže, da pravna oseba sploh ni izvedla in tudi ni nameravala izvesti nakupa tega osnovnega sredstva.

V letu 2000 je bila olajšava za investicijska vlaganja v Sloveniji koriščena v višini 145.864 mio SIT (64,7 % vseh olajšav), v letu 2001 pa 161.587 mio SIT (66,2 % vseh olajšav). V letu 2000 je tako davčno olajšavo koristilo 17.016 (35,3 %) pravnih oseb, v letu 2001 pa 17.079 (40,1 %) pravnih oseb.

3.2 Davčne olajšave na podlagi investicijskih rezerv

Druga davčna olajšava, ki je namenjena spodbujanju investicijskih vlaganj, se prizna davčnemu zavezancu, ki oblikuje investicijske rezerve za vlaganje v opredmetena osnovna sredstva (razen v osebna motorna vozila) in v neopredmetena dolgoročna sredstva ter za dolgoročne naložbe v druga podjetja v Republiki Sloveniji. Ta olajšava se prizna največ v višini 10 % davčne osnove II in je vezana največ na dobo štirih let. Če davčni zavezanec investicijske rezerve ne porabi v štirih letih, mora za neporabljeni znesek ob koncu četrtega leta povečati davčno osnovo.

Prav tako kot olajšave za investicijska vlaganja rastejo tudi olajšave na podlagi investicijskih rezerv od leta 1996 dalje. Leta 2000 je bil znesek te olajšave 35.171 mio SIT (15,6 %) leta 2001 pa se je povzpел na 40.499 mio SIT (16,5 %). V letu 2000 je tako davčno olajšavo koristilo 13.632 (28,3 %) pravnih oseb, v letu 2001 pa 13.923 (32,7 %) pravnih oseb.

3.3 Olajšave za dodatno zaposlovanje

Davčnemu zavezancu, ki v poslovnem letu za nedoločen čas in najmanj dve leti zaposli pripravnike oz. druge delavce, ki prvič sklepajo delavno razmerje, ali delavce, ki so bili pred sklenitvijo delovnega razmerja najmanj 6 mesecev prijavljeni pri službi za zaposlovanje, se davčna osnova zniža za znesek, ki je enak 30 % izplačanih plač teh zaposlenih, in sicer največ za prvih 12 mesecev zaposlitve.

V letu 2000 je bil skupen znesek teh olajšav v višini 1.142 mio SIT (0,5 %), olajšavo je koristilo 1.428 (2,9 %) pravnih oseb, v letu 2001 pa je bil skupen znesek teh olajšav 1.002 mio SIT (0,4 %), olajšavo pa je koristilo 1.149 (2,7 %) pravnih oseb.

3.4 Olajšave na podlagi zaposlitve invalidov

Pri olajšavi za zaposlene invalide se kot olajšava upošteva 50 % bruto plač, izplačanih invalidom ne glede na stopnjo invalidnosti, ter 70 % plač, izplačanih invalidom s 100-odstotno telesno okvaro in gluhonemim osebam. Zmanjšanje davčne osnove zaradi zaposlovanja invalidov je trajno.

Vrednost olajšav za zaposlene invalide stalno naraščajo, število pravnih oseb ki te olajšave koristijo pa se manjša. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje je v Sloveniji kar 19 % vseh brezposelnih invalidov. Brezposelnost invalidov raste, ob tem pa se brezposelnost v Sloveniji znižuje, kar kaže na to, da določena podjetja vse bolj izkoriščajo tovrste olajšave, vendar je število različnih podjetij, ki bi zaposlovale invalide, vedno manjše. V letu 2000 je bilo koriščenih olajšav v višini 5.876 mio SIT (2,6 %), olajšavo je koristilo 962 (2 %) pravnih oseb. V letu 2001 pa je bilo koriščenih olajšav v višini 6.446 mio SIT (2,6 %), olajšavo pa je koristilo 948 (2,2 %) pravnih oseb.

3.5 Olajšave zaradi oblikovanja rezerv iz dobička

Olajšave zaradi oblikovanja rezerv iz dobička se priznajo zavarovalnicam in hranilno-kreditnim službam, pri katerih se davčna osnova zmanjša za oblikovane rezerve iz dobička.

Znesek te olajšave za zavarovalnice se je v primerjavi med letoma 2000 in 2001 zmanjšal iz 2.421 mio SIT (1 %) na 1.076 mio SIT (0,4 %), vendar je iz izpisa davčnih zavezancev (po panogah), ki so uporabili to olajšavo, razvidno, da imajo podatek vpisan tudi pravne osebe, ki niso zavarovalnice.

Znesek koriščenja olajšave za hranilno-kreditne službe se je iz leta 2000 do leta 2001 zmanjšal. Leta 2000 je ta olajšava znašala 0,1 % celotnih olajšav, leta 2001 pa 0,1 % celotnih olajšav.

3.6 Druge olajšave

3.6.1 Zakon o ekonomskih conah

Z Zakonom o ekonomskih conah so določene posebne davčne ugodnosti za uporabnike ekonomskih con. Uporabniki ekonomske cone so poleg ustanoviteljev lahko tudi druge pravne osebe in podjetniki, registrirani za opravljanje dejavnosti, ki se opravljajo v ekonomski coni.

Davčne ugodnosti po zakonu o ekonomskih conah, povezane z ugotavljanjem davčne obveznosti za davek od dobička pravnih oseb, so naslednje:

- Za obdavčitev dejavnosti, ki jo davčni zavezanec, uporabnik ekonomske cone, opravlja v ekonomski coni, je določena nižja, 10 % davčna stopnja.
- Za vlaganja v opredmetena osnovna sredstva na območju ekonomske cone se uporabnikom priznava dodatna davčna olajšava v višini 50 % investiranega zneska. Enako kot preprečuje zlorabo tovrstne davčne olajšave ZDDPO, je tudi s tem zakonom določeno, da je uporabnik ekonomske cone, ki opredmeteno osnovno sredstvo, za katero je izkoristil dodatno davčno olajšavo, iznese iz ekonomske cone prej kot v treh letih po letu, v katerem je olajšavo izkoristil, dolžan za znesek izkoriščene dodatne davčne olajšave povečati davčno osnovo v letu iznosa osnovnega sredstva iz ekonomske cone.
- Z zakonom o ekonomskih conah je določena tudi večja davčna olajšava za zaposlovanje pripravnikov in drugih delavcev, ki so bili pred sklenitvijo delovnega razmerja najmanj 6 mesecev prijavljeni pri zavodu za zaposlovanje. Davčna osnova se zniža za znesek, ki je enak 50 % izplačanih plač tem delavcem.

3.6.2 Demografske olajšave

Pri izračunu Davčne osnove III ter davka na to osnovo se v obrazcu za davek od dobička pravnih oseb upoštevajo še olajšave za tiste davčne zavezance, ki so bili do konca leta 1993 na novo ustanovljeni na demografsko ogroženih področjih, in sicer so prva tri leta v celoti oproščeni davka, četrto leto so oproščeni plačila polovice davka, peto leto pa so oproščeni le še četrtine davka. Kot prvo leto se upošteva leto, ko je bil dobiček prvič ustvarjen.

3.6.3 Pokrivanje izgub iz preteklih let

Davčni zavezanec lahko zniža davčno osnovo tudi s pokrivanjem izgube, ugotovljene v davčnem izkazu. Pravica do pokrivanja davčne izgube ugasne po poteku petih let od leta, v katerem je nastala. Pomembno je, da pokrivanje izgube v davčnem obračunu nima nobene posebne povezave s pokrivanjem izgube v računovodskih izkazih. Tako lahko letos na primer pokrivamo "poslovno izgubo" iz leta 2000, v davčnem izkazu pa znižujemo davčno osnovo zaradi "davčne izgube" iz leta 2001. Ponavadi je davčna izguba namreč manjša od poslovne. (Guzina, 2002a, str. 17)

V letu 2000 je bila olajšava za pokrivanje izgub iz preteklih let v Sloveniji koriščena v višini 30.232 mio SIT (13,4 % vseh olajšav), v letu 2001 pa 29.943 mio SIT (12,3 % vseh olajšav). To davčno olajšavo je v letu 2000 koristilo 4.214 (8,8 %) pravnih oseb, v letu 2001 pa 4.378 (10,3 %) pravnih oseb.

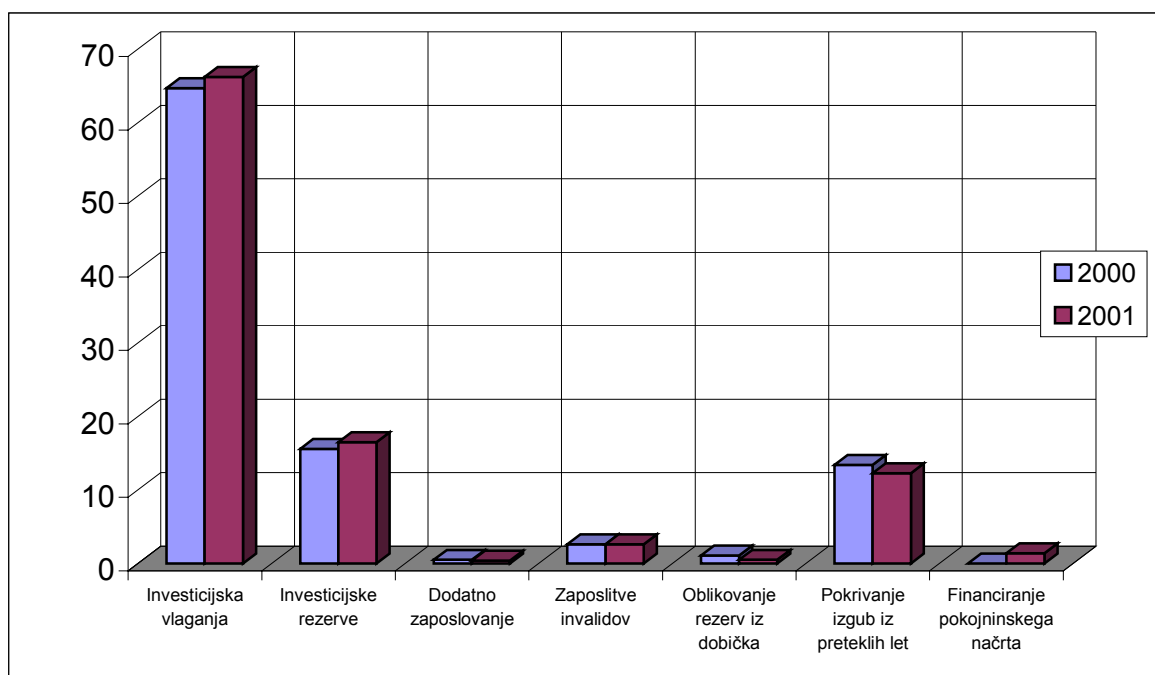
3.6.4 Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Na podlagi 368. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je določena posebna davčna olajšava za delodajalca, ki financira pokojninski načrt. Po tej določbi se delodajalcu premije prostovoljnega dodatnega zavarovanja, ki jih je v posameznem letu plačal v korist zavarovancev po pokojninskem načrtu po tem zakonu, priznajo kot davčna olajšava pri plačilu davka od dobička za leto, v katerem so bile premije plačane, vendar največ do višine najvišje mesečne oziroma letne premije, kot jo določa 301. člen tega zakona, in največ do višine davčne osnove v tem letu. Z zakonom sta predpisani spodnja in zgornja premija za posameznika, ki se delodajalcu, če jo plačuje za svojega zaposlenega, prizna kot davčna olajšava. Najnižji mesečni znesek premije je nekaj več kot 4.000 tolarjev, največji pa 484.000 tolarjev, vendar ne več kot 24 % obveznih prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje posameznika ali 5,844 % osnove, od katere so bili v posameznem mesecu obračunani obvezni prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Posebna davčna olajšava za delodajalca, ki financira pokojninski načrt, se je s spremembo zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pojavila šele leta 2000. Koriščenje te davčne olajšave je v dveh letih močno naraslo. V letu 2000 je bil znesek teh olajšav v vrednosti 65 mio SIT (0,03 %), olajšavo pa je koristilo 40 pravnih oseb. V letu 2001 se je ta znesek povečal na 3.372 mio SIT (1,4 %), število pravnih oseb, ki je olajšavo koristilo, pa je bilo 561.

3.6.5 Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001

Slika 1: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Na zgornji sliki je prikazan delež posameznih olajšav v skupnem znesku olajšav, ki zmanjšujejo davčno osnovo II. V letih 2000 in 2001 so podjetja uporabljala največ olajšav zaradi investicijskih vlaganj, ki so v obeh letih predstavljale približno 65 % vseh olajšav. Tem olajšavam so po velikosti sledile olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv s 16 %, olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (13 %), olajšave za dodatno zaposlovanje (0,5 %) in olajšave za zaposlovanje invalidov (2,6 %). Olajšave za oblikovanje rezerv iz dobička so se med letoma zmanjšale za 0,6 odstotne točke, kar je dobro saj so te olajšave namenjene le zavarovalnicam in hranilno-kreditnim službam. Iz podatkov lahko namreč razberemo, da je kar nekaj podjetij, ki nimajo tega statusa, uporabljalo tovrstne olajšave. Olajšave za financiranje pokojninskega načrta so se med letoma povečale za 1,4 odstotne točke, kar je razumljivo, saj so se te olajšave pojavile šele leta 2000.

4 UVELJAVLJANJE OLAJŠAV PO POSAMEZNIH PANOGAH

Z naslednjimi preglednicami sem skušala ugotoviti, kako so se uveljavljale davčne olajšave po posameznih panogah. Panoge so razvrščene po standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD). SKD je nacionalna klasifikacija dejavnosti, ki se v Republiki Sloveniji uporablja kot obvezen nacionalni standard v uradnih in drugih administrativnih zbirkah od 1. januarja 1995. SKD sestavljajo (od najvišje do najnižje razčlenitvene ravni dejavnosti): področja, podpodročja, oddelek, skupine, razred in podrazred. Na najvišji razčlenitveni ravni dejavnosti obsega klasifikacija 17 področij dejavnosti, ki so označene s črkami.

V prvi tabeli sem najprej izračunala, za vsako panogo posebej, efektivno davčno stopnjo (EDS) kot razmerje med davčno obveznostjo ter davčno osnovo I, nato sem izračunala efektivne davčne stopnje še za primere, če bi nekatere pomembnejše olajšave ukinili. Najpomembnejša je investicijska olajšava, ki najbolj vpliva na zmanjšanje efektivne davčne stopnje. Na podlagi obstoječih podatkov davčnih obračunov sem izračunala, da bi se efektivna davčna stopnja ob predpostavki, da investicijska olajšava ne bi obstajala, povečala iz 12 % na skoraj 22 %.

V drugi tabeli sem celotne olajšave posamezne panoge primerjala z davčno osnovo I posamezne panoge. Davčna osnova I je razlika med prihodki po zmanjšanju za deleže v dobičku ter odhodki po zmanjšanju za tiste odhodke, ki jih zakon ne priznava kot davčne odhodke, in tiste, ki jih zakon priznava v omejenih zneskih. V tem podatku so zajeta samo tista podjetja, ki so imela davčno osnovo I pozitivno.

Zatem sem še analizirala vrste olajšav, ki se v posameznih panogah najbolj uporabljajo. Na koncu poglavja pa sem v treh tabelah povzela uveljavljanje investicijskih olajšav glede na celotne investicijske olajšave, efektivne davčne stopnje ter olajšave kot odstotek davčne osnove I po panogah.

4.1 KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO

Gospodarske družbe s področja dejavnosti kmetijstva so poslovno leto 2001 zaključile z neto čistim dobičkom, ki pa je bil v glavnem rezultat presežka prihodkov nad odhodki od izrednih dogodkov. Rezultati poslovanja bi bili lahko še slabši, če ne bi bilo sredstev državne pomoči kmetijstvu, ki so v letu 2001 znašale 46 mrd SIT. Delež sredstev je v zadnjih letih močno narastel zaradi izvajanja reforme kmetijske politike (Kmet et al., 2002, str. 16).

Tabela 1: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Kmetijstvo

	2000	2001
EDS (%)	7,67	7,89
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	17,97	19,80
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	11,64	10,38

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 7,7 %, v letu 2001 pa 7,9 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja bi, efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 18,0 % v letu 2001 pa 19,8 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 11,6 %, v letu 2001 pa 10,4 %.

Tabela 2: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Kmetijstvo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	2.265	2.616
Davčna osnova I (v mio SIT)	3.197	3.691
Vse olajšave kot % davčne osnove I	70,85	70,87

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Olajšave so v panogah kmetijstvo, lov in gozdarstvo glede na druge panoge visoke saj v obeh letih presegajo 70 % davčne osnove I.

Tabela 3: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Kmetijstvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	58,19	67,20
Investicijska rezerva	10,07	9,86
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,31	0,19
Olajšava za zaposlene invalide	8,16	7,60
Zadružni ristorno	0,79	0,26
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,80
Pokrivanje izgub iz preteklih let	22,43	14,03
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji del koriščenih olajšav predstavljajo investicijska vlaganja (58,2 % vseh olajšav v letu 2000 in 67,2 % v letu 2001). Tej skupini olajšav pa sledita dve, ki sta po deležu veliko manjši. To so olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (v letu 2000 10,1 %, v letu 2001 pa 9,9 %), ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (v letu 2000 so le-te znašale 22,4 %, v letu 2001 pa 14,0 %). Olajšava za zaposlene invalide je v panogi kmetijstvo, lov in gozdarstvo največja glede na ostale panoge.

4.2 RIBIŠTVO

Za primarno dejavnost štejemo poleg kmetijstva tudi ribištvo, ki je v EU zaradi povsem specifičnih problemov izrednega pomena in mu politika namenja posebno pozornost. V Sloveniji je dejavnost ribištva z narodnogospodarskega vidika le malo pomembna in predstavlja najmanjšo samostojno dejavnost, vendar kljub temu predvsem za obalno področje nikakor ni zanemarljiva. Večji delež zavzema morskovodno ribištvo, čeprav se vztrajno zmanjšuje, manjši del pa ribištvo v sladkih vodah, ki vse bolj pridobiva pomen.

Panoga ribištva je poslovno leto 2001 zaključila z negativnim poslovnim rezultatom v višini 12,7 mio SIT, medtem ko je v letu 2000 beležila neto čisti dobiček v višini 11,5 mio SIT.

Tabela 4: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Ribišstvo

	2000	2001
EDS (%)	9,67	12,36
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	19,51	22,93
EDS brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve (%)	11,56	14,33

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 9,7 % v letu 2001 pa 12,4 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 19,5 %, v letu 2001 pa kar 22,9 %. Efektivna davčna stopnja izračunana brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve, pa bi v letu 2000 znašala 11,6 % v letu 2001 pa 14,3 %.

Tabela 5: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Ribišтво

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	28	23
Davčna osnova I (v mio SIT)	46	44
Vse olajšave kot % davčne osnove I	60,87	52,27

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V letu 2000 znašajo olajšave kot odstotek davčne osnove I v panogi ribištva 60,1 %, v letu 2001 pa 52,3 %.

Tabela 6: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Ribišтво

	2000	2001
Investicijska vlaganja	64,29	82,17
Investicijska rezerva	10,71	15,22
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	1,38	0,00
Olajšava za zaposlene invalide	0,00	0,00
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,00
Pokrivanje izgub iz preteklih let	21,43	1,52
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Tudi v tej panogi predstavlja največji delež olajšav olajšava za investicijska vlaganja, ki se je iz leta 2000 v leto 2001 povečala iz 64,3 % na 82,2 %, kar je veliko več, kot znaša celoten delež investicijskih olajšav v Sloveniji. Tej skupini olajšav pa sledita dve, ki sta po deležu veliko manjši. To so olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (v letu 2000 10,7 %, v letu 2001 pa 15,2 %), ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (v letu 2000 so le te znašale 21,4 %, v letu 2001 pa le 1,5 %).

4.3 RUDARSTVO

V rudarstvu je večji t.i. energetski del zadnjih šest let vseskozi povzročal izgubo, manjši neenergetski del pa je posloval pozitivno. Poslovno leto 2000 so zaključili s 3 mrd SIT neto čiste izgube, v poslovnem letu 2001 pa se je izguba še povečala na 50 mrd SIT.

Tabela 7: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Rudarstvo

	2000	2001
EDS (%)	15,05	13,16
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	20,14	19,61
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	17,85	16,74

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 15,1 % v letu 2001 pa 13,2 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 20,1 %, v letu 2001 pa 19,6 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 17,9 %, v letu 2001 pa 16,7 %.

Tabela 8: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Rudarstvo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	439	617
Davčna osnova I (v mio SIT)	1.071	1.212
Vse olajšave kot % davčne osnove I	40,99	50,91

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V letu 2000 so znašale 41 %, v letu 2001 pa so se povečale na 51 % davčne osnove I, kar predstavlja, v primerjavi z drugimi panogami, nizek delež. Vidno je tudi veliko povečanje olajšav med letoma, in sicer za kar 40,5 %, medtem ko se je davčna osnova I povečala za 13 %.

Tabela 9: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Rudarstvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	49,63	50,70
Investicijska rezerva	19,49	23,34
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,23	0,11
Olajšava za zaposlene invalide	6,06	2,53
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,11
Pokrivanje izgub iz preteklih let	24,60	28,04
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Tako kot druge panoge ima tudi rudarska največji delež olajšav zaradi investicijskih vlaganj, ki so se iz leta 2000 v leto 2001 povečale za 1 odstotno točko. Olajšavam za investicijska vlaganja sledijo po velikosti olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (v letu 2000 24,6 %, v letu 2001 28 %) in olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva. Slednji dve predstavljata v letih 2000 in 2001 približno 20 % vseh olajšav rudarske panoge.

4.4 PREDELOVALNE DEJAVNOSTI

Gospodarske družbe predelovalnih dejavnosti že od leta 1997 dosegajo pozitiven neto poslovni rezultat. Med letoma 2000 in 2001 se je poslovni rezultat nekoliko znižal, in sicer za 9 %, predvsem zaradi upočasnjene domačega in tujega povpraševanja.

Struktura slovenske predelovalne dejavnosti je takšna, da za nobeno industrijsko panogo ne moremo trditi, da bi lahko imela posebno konkurenčno prednost v okviru Evropske unije, zato ker Slovenija nima panoge, ki bi bila izjemno tehnološko ali tržno v prednosti pred ostalimi panogami ali ki bi bila specializirana za izrazito tržno nišo.

Tabela 10: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Predelovalne dejavnosti

	2000	2001
EDS (%)	11,45	11,18
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	21,10	21,75
EDS brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve (%)	13,73	13,51
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	13,68	12,83

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 11,5 %, v letu 2001 pa 11,2 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 21,1 %, v letu 2001 pa 21,8 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve, bi v letu 2000 znašala 13,7 %, v letu 2001 pa 13,5 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 13,7 %, v letu 2001 pa 12,8 %.

Tabela 11: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Predelovalne dejavnosti

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	87.862	96.316
Davčna osnova I (v mio SIT)	148.592	156.865
Vse olajšave kot % davčne osnove I	59,13	61,40

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Olajšave kot odstotek davčne osnove I v letu 2000 znašajo 59,1 %, v letu 2001 pa 61,4 %. Olajšave so se v letu 2001 glede na predhodno leto povečale za 9,6 %, medtem ko se je davčna osnova I povečala le za 5 %.

Tabela 12: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Predelovalne dejavnosti

	2000	2001
Investicijska vlaganja	65,24	68,89
Investicijska rezerva	15,38	15,17
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,54	0,36
Olajšava za zaposlene invalide	3,74	3,71
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,02	1,15
Pokrivanje izgub iz preteklih let	15,08	10,74
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji del koriščenih olajšav predstavljajo olajšave za investicijska vlaganja (kar 65,2 % vseh olajšav v letu 2000 in 68,9 % v letu 2001). Tej skupini olajšav pa sledita dve, ki sta po deležu veliko manjši. To so olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (v letu 2000 15,4 %, v letu 2001 pa 15,1 %), ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (v letu 2000 so le-te znašale 15,1 %, v letu 2001 pa 10,7 %).

4.5 OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO

Gospodarske družbe za oskrbo z elektriko, plinom in vodo že od leta 1996 dalje poslujejo z neto čisto izgubo, ki je lani zaradi prevrednotenja sredstev v dejavnosti oskrbe z elektriko dosegla kar 398 mrd SIT.

Tabela 13: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Oskrba z elektriko, plinom in vodo

	2000	2001
EDS (%)	4,22	3,70
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	21,64	22,13

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 le 4,2 %, v letu 2001 pa 3,7 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 21,6 %, v letu 2001 pa 22,1 %. V primerjavi z ostalimi obravnavanimi panogami je višina efektivne davčne stopnje v tej panogi najnižja.

Tabela 14: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Oskrba z elektriko, plinom in vodo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	936	1.568
Davčna osnova I (v mio SIT)	1.154	1.812
Vse olajšave kot % davčne osnove I	81,08	86,53

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Za panogo oskrbe z elektriko, plinom in vodo je značilno veliko povečanje olajšav (67,5 %) ter davčne osnove I (57,0 %) med letoma 2000 in 2001, prav tako pa je za to panogo značilen tudi velik odstotek olajšav, primerjanih z davčno osnovo I. Ta znaša v letu 2000 81,1 %, v letu 2001 pa 86,5 %, kar panogo uvršča med tiste panoge, ki imajo ta delež največji.

Tabela 15: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Oskrba z elektriko, plinom in vodo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	85,93	85,15
Investicijska rezerva	9,19	9,50
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,11	0,13
Olajšava za zaposlene invalide	1,99	1,95
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,70
Pokrivanje izgub iz preteklih let	2,75	2,55
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V tej panogi se uporabljajo predvsem olajšave za investicijska vlaganja. Njihov delež namreč v letu 2000 predstavlja 85,9 %, v letu 2001 pa 85,2 % celotnih uporabljenih olajšav panoge.

4.6 GRADBENIŠTVO

Dejavnost gospodarskih družb s področja gradbeništva se je v letih 1995-2001 precej okrepila, kar je v veliki meri posledica pospešene dinamike izgradnje avtocest v Sloveniji v drugi polovici devetdesetih let. V letu 1999 je bil poslovni rezultat panoge najboljši, od takrat dalje pa se poslabšuje. V letu 2001 je bil ustvarjeni neto čisti dobiček poslovnega leta za 18,0 % nižji v primerjavi z letom 1999.

Tabela 16: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Gradbeništvo

	2000	2001
EDS (%)	9,92	11,46
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	20,35	20,05
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	12,52	14,51

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 9,9 %, v letu 2001 pa 11,5 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 20,4 %, v letu 2001 pa 20,1 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 12,5 %, v letu 2001 pa 14,5 %.

Tabela 17: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Gradbeništvo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	10.128	9.742
Davčna osnova I (v mio SIT)	15.839	16.475
Vse olajšave kot % davčne osnove I	63,94	59,13

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi gradbeništva so se olajšave med letoma 2000 in 2001 zmanjšale za 4,0 %, medtem ko se je davčna osnova I povečala za 4,0 %. Olajšave kot odstotek davčne osnove I znašajo v letu 2000 63,9 %, v letu 2001 pa 59,1 %.

Tabela 18: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%),
Gradbeništvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	65,25	58,06
Investicijska rezerva	11,91	13,53
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,71	0,67
Olajšava za zaposlene invalide	5,82	6,88
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,28
Pokrivanje izgub iz preteklih let	16,24	20,57
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji delež v panogi gradbeništva seveda zavzemajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj (v letu 2000 65,3 %, v letu 2001 pa 58,1 %). Tej skupini olajšav pa z veliko manjšimi deleži sledijo olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv z 11,9 % v letu 2000 in s 13,5 % v letu 2001 ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let s 16,2 % v letu 2000 ter z 20,6 % v letu 2001.

4.7 TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE

Gospodarske družbe s področja trgovinske dejavnosti so med letoma 2000 in 2001 svoje poslovanje izboljšale za skoraj 17,0 %. Število trgovinskih družb se sicer zmanjšuje že od leta 1998 dalje, vendar se je število zaposlenih v letu 2001 že drugo leto zapored povečalo, kar kaže na povečanje aktivnosti družb, ki so ostale na trgu.

Ob vstopu Slovenije v Evropsko unijo lahko pričakujemo največ priložnosti v gospodarskih družbah s področja trgovinske dejavnosti, saj so že sedaj izvozno usmerjene in imajo nizko stopnjo zaščite s strani države.

Tabela 19: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe

	2000	2001
EDS (%)	12,31	12,60
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	22,38	22,07
EDS brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve (%)	14,43	14,81

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 12,3 %, v letu 2001 pa 12,6 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 22,4 %, v letu 2001 pa 22,1 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve, bi v letu 2000 znašala 14,4 %, v letu 2001 pa 14,8 %.

Tabela 20: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	45.316	51.742
Davčna osnova I (v mio SIT)	81.951	96.957
Vse olajšave kot % davčne osnove I	55,29	53,37

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe znaša delež olajšav glede na davčno osnovo I za leto 2000 55,3 %, za leto 2001 pa 53,4 %.

Tabela 21: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Trgovina, popravila motornih vozil in izdelkov široke porabe

	2000	2001
Investicijska vlaganja	72,84	70,97
Investicijska rezerva	15,34	16,57
Rezerve pri zavarovalnicah	0,05	0,08
Olajšava za novozaposlene delavce	0,47	0,39
Olajšava za zaposlene invalide	1,15	1,17
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,08	1,82
Pokrivanje izgub iz preteklih let	10,01	8,96
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji delež v panogi seveda zavzemajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj (v letu 2000 72,8 %, v letu 2001 pa 71,0 %). Tej skupini olajšav pa z veliko manjšimi deleži sledijo olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv s 15,3 % v letu 2000 in 16,6 % v letu 2001.

4.8 GOSTINSTVO

Gospodarske družbe s področja gostinstva vse od leta 1995 dalje poslujejo z neto čisto izgubo poslovnega leta, ki je bila v letu 2001 najnižja (211 mio SIT). Gledano po posameznih skupinah dejavnosti gostinstva je k izboljšanju poslovnih rezultatov v letu 2001 največ doprinesla dejavnost hoteli in podobni obrati ter družbe, ki se ukvarjajo s točenjem pijač in napitkov, medtem ko je druga največja dejavnost gostinstva, prehrabeni gostinski obrati, v letu 2001 ustvarila neto čisto izgubo poslovnega leta. Število gospodarskih družb se je v letu 2001 glede na leto 2000 povečalo za 1,4 % (glede na leto 1995 za 41,5 %), število zaposlenih pa za 2,1 % (glede na leto 1995 za 18,0 %) (Kmet et al., 2002, str. 44).

Tabela 22: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Gostinstvo

	2000	2001
EDS (%)	7,18	9,35
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	16,85	19,45
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	11,50	12,05

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 7,2 %, v letu 2001 pa 9,4 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 16,9 %, v letu 2001 pa 19,5 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 11,5 %, v letu 2001 pa 12,1 %.

Tabela 23: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Gostinstvo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	3.135	3.358
Davčna osnova I (v mio SIT)	4.697	5.442
Vse olajšave kot % davčne osnove I	66,74	61,71

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi gostinstva znaša delež olajšav glede na davčno osnovo I za leto 2000 66,7 %, za leto 2001 pa 61,7 %. Za gostinsko panogo je značilno, da je podjetij, ki izkazujejo izgubo, več kot podjetij, ki imajo dobiček.

Tabela 24: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Gostinstvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	57,96	65,46
Investicijska rezerva	11,89	12,78
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	1,10	0,67
Olajšava za zaposlene invalide	3,13	2,86
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,77
Pokrivanje izgub iz preteklih let	25,89	17,47
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji delež v panogi zavzemajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj (v letu 2000 57,9 %, v letu 2001 pa 65,5 %). Tej skupini olajšav z veliko manjšimi deleži sledijo olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv z 11,9 % v letu 2000 in 12,8 % v letu 2001 ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let ki so znašale v letu 2000 25,9 %, v letu 2001 pa 17,5 %.

4.9 PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE

V panogo promet, skladiščenje in zveze po standardni klasifikaciji dejavnosti vključujemo kopenski promet in cevovodni transport, vodni promet, zračni promet, pomožne prometne storitve in turistične organizacije ter pošto in telekomunikacije.

V letu 2001 se je poslovna uspešnost gospodarskih družb prometa, skladiščenja in zvez precej znižala, čeprav je v letu 2001 poslovni izid še vedno pozitiven v višini 8,4 mrd SIT. Največje poslabšanje poslovanja je vidno v telekomunikacijski dejavnosti, dejavnosti železniškega prometa ter v dejavnosti žičnic in vlečnic.

Tabela 25: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Promet, skladiščenje in zveze

	2000	2001
EDS (%)	9,90	8,67
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	27,37	21,19

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 9,9 % v letu 2001 pa 8,7 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 kar 27,4 %, v letu 2001 pa 21,2 %.

Tabela 26: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Promet, skladiščenje in zveze

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	24.324	21.480
Davčna osnova I (v mio SIT)	28.087	34.052
Vse olajšave kot % davčne osnove I	86,60	63,08

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi promet, skladiščenje in zveze so se iz leta 2000 v leto 2001 olajšave zmanjšale za 13 %, davčna osnova I pa se je povišala za 21,2 %. Podatka 86,6 % v letu 2000 in 63,1 % v letu 2001 kažeta, da so se olajšave kot odstotek davčne osnove I, ki so glede na druge panoge visoke, med letoma močno znižale.

Tabela 27: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Promet, skladiščenje in zveze

	2000	2001
Investicijska vlaganja	80,68	79,36
Investicijska rezerva	12,22	14,83
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,18	0,24
Olajšava za zaposlene invalide	1,29	1,66
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,03
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,32
Pokrivanje izgub iz preteklih let	5,63	3,55
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Olajšava za investicijska vlaganja je v tej panogi ena izmed največjih glede na ostale panoge, saj je znašala kar 80,7 % v letu 2000 in 79,4 % v letu 2001. Posebna davčna

olajšava, ki se nanaša na oblikovanje investicijske rezerve, pa predstavlja še drugi večji del olajšav, saj je znašala v letu 2000 12,2 %, v letu 2001 pa 14,8 %.

4.10 FINANČNO POSREDNIŠTVO

Finančne institucije so podjetja, ki se ukvarjajo s finančnimi posli v najširšem smislu. Proizvajajo in prodajajo finančne oblike in/ali storitve. Od nefinančnih podjetij se razlikujejo po tem, da imajo med aktivo svoje premoženjske bilance predvsem finančno premoženje in med pasivo zlasti dolgove. Osrednjo vlogo v bančnem sistemu ima Banka Slovenije, ki vodi denarno in tečajno politiko ter izdaja denar. Poleg centralne banke pa obstaja še množica poslovnih bank.

Gospodarske družbe iz panoge finančnega posredništva so v letu 2001 (5,4 mrd SIT) izkazale neto čisti dobiček, ki pa je bil glede na leto 2000 višji za 33,7 %.

Tabela 28: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Finančno posredništvo

	2000	2001
EDS (%)	18,43	19,22
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	21,42	21,43
EDS brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve (%)	20,74	21,53
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	19,73	21,16

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 18,4 % v letu 2001 pa 19,2 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letih 2000 in 2001 21,4 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve, bi v letu 2000 znašala 20,7 %, v letu 2001 pa 21,5 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 19,7 %, v letu 2001 pa kar 21,2 %.

Finančno posredništvo je panoga, ki ima efektivno davčno stopnjo najvišjo glede na ostale panoge in glede na celotno efektivno davčno stopnjo v Sloveniji. Značilna pa je tudi zelo majhna sprememba dejanske efektivne davčne stopnje v primerjavi z efektivno davčno stopnjo brez katere od bolj pomembnih koriščenih olajšav.

Tabela 29: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Finančno posredništvo

	2000	2001
Olajšave (v mio SIT)	19.814	22.348
Davčna osnova I (v mio SIT)	64.053	76.083
Vse olajšave kot % davčne osnove I	30,93	29,37

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Delež celotnih olajšav, ki sem jih primerjala z davčno osnovo I, je glede na druge panoge eden najmanjših, saj znaša v letu 2000 le 30,9 % v letu 2001 pa 29,4 %.

Tabela 30: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Finančno posredništvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	38,68	30,08
Investicijska rezerva	29,89	31,40
Rezerve pri zavarovalnicah	12,07	4,63
Olajšava za novozaposlene delavce	0,13	0,24
Olajšava za zaposlene invalide	1,46	2,34
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,97	0,89
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	4,02
Pokrivanje izgub iz preteklih let	16,79	26,38
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V tej panogi je velik delež olajšav zaradi investicijskih vlaganj, ki v letu 2000 znašajo 38,7 %, v letu 2001 pa se ta delež zmanjša na 30,1 % predvsem zaradi povečanja olajšav, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva. Te olajšave znašajo v letu 2000 29,9 %, v letu 2001 pa se povečajo na 31,4 % in tako presežejo olajšave zaradi investicijskih vlaganj. Razmeroma visok delež olajšav v tej panogi predstavljajo olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, ki so v letu 2000 znašale 16,8 %, v letu 2001 pa so narasle na 26,4 %, ter olajšave zavarovalnic za oblikovane rezerve. V letu 2000 so te olajšave znašale 12,1 %, v letu 2001 pa so se zmanjšale na 4,6 %.

4.11 POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE

V panogo poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve po standardni klasifikaciji dejavnosti vključujemo poslovanje z nepremičninami, dajanje strojev in opreme v najem, obdelava podatkov, raziskave in razvoj ter druge poslovne dejavnosti.

Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve sodi med hitro rastoče dejavnosti slovenskega gospodarstva. Gospodarske družbe s področja poslovnih storitev so poslovno leto 2001 zaključile z doslej najvišjim neto dobičkom iz poslovanja (10 mrd SIT), kar kaže na krepitev ugodnih tendenc na področju nekaterih dejavnosti (oglaševanje, oskrba z računalniškimi programi in svetovanje, pravno svetovanje ...) (Kmet et al., 2002, str. 53).

Tabela 31: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve

	2000	2001
EDS (%)	13,09	12,80
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	20,92	21,38
EDS brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve (%)	15,03	14,84
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	15,32	14,41

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 13,1 %, v letu 2001 pa 12,8 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 20,9 %, v letu 2001 pa 21,4 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za oblikovane investicijske rezerve, bi v letu 2000 znašala 15,0 %, v letu 2001 pa 14,8 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 15,3 %, v letu 2001 pa 14,4 %.

Tabela 32: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	19.240	23.953
davčna osnova I (v mio SIT)	39.255	47.764
Vse olajšave kot % davčne osnove I	49,01	50,15

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Za panogo poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve so značilne velike spremembe olajšav med letoma. Medtem ko so se olajšave iz leta 2000 v leto 2001 povečale za 24,5 %, so se olajšave kot odstotek davčne osnove I le rahlo povečale z 49 % na 50 %.

Tabela 33: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Poslovanje z nepremičninami, najem in poslovne storitve

	2000	2001
Investicijska vlaganja	63,90	68,46
Investicijska rezerva	15,79	16,30
Rezerve pri zavarovalnicah	0,03	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	1,08	0,91
Olajšava za zaposlene invalide	1,01	0,83
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,06	0,68
Pokrivanje izgub iz preteklih let	18,13	12,82
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji delež v panogi zavzemajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj (v letu 2000 63,9 %, v letu 2001 pa 68,5 %). Tej skupini olajšav z veliko manjšimi deleži sledijo olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv s 15,8 % v letu 2000 in 16,3 % v letu 2001 ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, ki so v letu 2000 znašale 18,1 %, v letu 2001 pa so se zmanjšale na 12,8 %.

4.12 JAVNA UPRAVA, OBRAMBA, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE

Gospodarske družbe iz panoge javne uprave, obrambe in obveznega socialnega zavarovanja so v letu 2001 izkazale neto čisto izgubo v višini 43,4 mio SIT, kar je za 16,2 % manj kot v letu 2000.

Pravne osebe iz te panoge, za opravljanje nepridobitne dejavnosti, so oproščene plačevanja davka od dobička, morajo pa predložiti davčni obračun na predpisanem obrazcu tako kot vsi davčni zavezanci.

Tabela 34: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje

	2000	2001
EDS (%)	3,76	12,58
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	8,85	22,68
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	19,49	13,66

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 3,8 %, v letu 2001 pa kar 12,6 %. V primeru da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge znašala v letu 2000 8,9 %, v letu 2001 pa bi narasla na 22,7 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 19,5 %, v letu 2001 pa 13,7 %.

Tabela 35: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	638	94
Davčna osnova I (v mio SIT)	751	191
Vse olajšave kot % davčne osnove I	84,95	49,21

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Panoga javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje je zelo zanimiva, saj so se olajšave med letoma močno zmanjšale. Olajšave kot odstotek davčne osnove I so v letu 2000 znašale 84,9 %, v letu 2001 pa le 49,2 %.

Tabela 36: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje

	2000	2001
Investicijska vlaganja	23,98	81,91
Investicijska rezerva	1,52	7,34
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,00	0,32
Olajšava za zaposlene invalide	0,31	1,59
Zadružni ristorno	0,00	0,07
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,00	0,00
Pokrivanje izgub iz preteklih let	74,12	8,51
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V letu 2000 zavzemajo olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let največji delež uporabljenih olajšav, saj predstavljajo kar 74,1 % vseh olajšav v panogi. V letu 2001 pa predstavljajo največji delež uporabljenih olajšav olajšave za investicijska vlaganja, z 81,9 % vseh olajšav v panogi.

4.13 IZOBRAŽEVANJE

Slovensko šolstvo je v zadnjih letih doživelo več sprememb, s katerimi naj bi se čim večjemu številu prebivalcev še bolj kot doslej omogočilo uresničevati pravico do izobraževanja in dosegati čim višjo stopnjo izobrazbe. Iztekla se je triletna vsebinska prenova učnih načrtov od predšolske do srednješolske ravni in začelo se je uvajanje novega programa devetletnega osnovnega šolanja.

V Sloveniji se izobraževanje financira skoraj v celoti iz državnega proračuna, manjši del pa tudi iz občinskih proračunov. Med javnimi izdatki za izobraževanje so zajeti izdatki za osnovno, srednje in visoko šolstvo, vključeni so tekoči izdatki za predšolsko vzgojo, podiplomski študij in izdatki za dijaške in študentske domove. S temi sredstvi država financira javne šole in zasebne šole s koncesijo, v zakonsko določenem obsegu pa tudi druge zasebne šole. Pravne osebe so torej oproščene plačevanja davka od dobička, morajo pa predložiti davčni obračun na predpisanem obrazcu tako kot vsi davčni zavezanci.

Gospodarske družbe iz panoge izobraževanja so v letu 2001 (8,8 mio SIT) izkazale neto čisti dobiček, medtem ko so leto prej izkazale 28 mio SIT neto čiste izgube.

Tabela 37: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Izobraževanje

	2000	2001
EDS (%)	12,47	13,11
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	20,31	22,07

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 12,5 %, v letu 2001 pa 13,1 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 20,3 %, v letu 2001 pa 22,1 %.

Tabela 38: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Izobraževanje

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	512	673
Davčna osnova I (v mio SIT)	1.037	1.415
Vse olajšave kot % davčne osnove I	49,37	47,56

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Olajšave so se iz leta 2000 v leto 2001 povečale za 31,4 %, prav tako se je povečala davčna osnova I za 36,5 %. Olajšave kot odstotek davčne osnove I so se med letoma zmanjšale za 1,8 odstotne točke.

Tabela 39: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Izobraževanje

	2000	2001
Investicijska vlaganja	63,48	75,44
Investicijska rezerva	11,72	12,93
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,01
Olajšava za novozaposlene delavce	4,45	2,38
Olajšava za zaposlene invalide	8,98	2,97
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,21
Financiranje pokojninskega načrta	0,25	0,59
Pokrivanje izgub iz preteklih let	11,07	5,35
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi izobraževanje največji delež predstavljajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj, te so v letu 2000 znašale 63,5 %, v letu 2001 pa 75,4 %. Poleg teh olajšav so med najpomembnejšimi še olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (v letu 2000 so le-te znašale 11,7 %, v letu 2001 pa 12,9 %), olajšave za zaposlene invalide, ki so se iz leta 2000 v leto 2001 zmanjšale za 6 odstotnih točk, ter olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, ki so se prav tako zmanjšale za 5,7 odstotnih točk.

4.14 ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO

Republika Slovenija je kot samostojna država lastno zakonodajo za področje zdravstvenega in socialnega zavarovanja ter pokojninskega in invalidskega zavarovanja sprejela leta 1992.

Gospodarske družbe iz panoge zdravstva in socialnega varstva so v letu 2001 izkazale neto čisti dobiček v višini 1,3 mrd SIT, ki pa je bil glede na leto 2000 nižji za polovico.

Pravne osebe iz te panoge, za opravljanje nepridobitne dejavnosti, so oproščene plačevanja davka od dobička, morajo pa predložiti davčni obračun na predpisanem obrazcu tako kot vsi davčni zavezanci.

Tabela 40: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Zdravstvo in socialno varstvo

	2000	2001
EDS (%)	6,73	8,01
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	19,22	21,93

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 6,7 %, v letu 2001 pa 8,0 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 19,2 %, v letu 2001 pa 21,9 %.

Tabela 41: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Zdravstvo in socialno varstvo

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	2.278	2.688
Davčna osnova I (v mio SIT)	3.364	3.739
Vse olajšave kot % davčne osnove I	67,75	71,91

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Iz zgornje preglednice lahko vidimo, da je bil delež olajšav glede na davčno osnovo I v panogi zdravstvo in socialno varstvo v letu 2000 67,8 %, v letu 2001 pa 71,9 %.

Tabela 42: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Zdravstvo in socialno varstvo

	2000	2001
Investicijska vlaganja	73,81	77,45
Investicijska rezerva	11,66	10,75
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,79	0,29
Olajšava za zaposlene invalide	10,21	4,5
Zadružni ristorno	0,00	0,07
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,01	1,41
Pokrivanje izgub iz preteklih let	3,54	5,53
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Tako kot druge panoge ima tudi panoga zdravstvo in socialno varstvo največ olajšav zaradi investicijskih vlaganj. Te so v letu 2000 znašale 73,8 %, v letu 2001 pa 77,5 %. Poleg teh olajšav so med najpomembnejšimi še olajšave, ki se nanašajo na oblikovanje investicijske rezerve za vlaganja v opredmetena osnovna in neopredmetena dolgoročna sredstva (v letu 2000 so le-te znašale 11,7 %, v letu 2001 pa 10,8 %) ter olajšave za zaposlene invalide, ki so se iz leta 2000 v leto 2001 zmanjšale za 5,7 odstotnih točk. Prav slednje olajšave v panogi zdravstvo in socialno varstvo glede na druge panoge najbolj uporabljajo.

4.15 DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI

V panogo druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti po standardni klasifikaciji dejavnosti vključujemo storitve javne higiene, dejavnost združenj in organizacij, rekreacijske, kulturne in športne dejavnosti ter druge storitvene dejavnosti.

Gospodarske družbe iz te panoge so v letu 2001 zaposlovale 1,6 % vseh zaposlenih in ustvarile 3,5 mrd SIT neto čistega dobička, ki je najvišji v zadnjih sedmih letih. Najboljše poslovne rezultate so prikazale družbe, ki se ukvarjajo s prirejanjem iger na srečo, družbe ki se ukvarjajo z dejavnostjo javne higiene, tiste, ki se ukvarjajo s športnimi dejavnostmi, ter družbe, ki se ukvarjajo s snemanjem filmov in videofilmov.

Tabela 43: Efektivna davčna stopnja za leti 2000 in 2001, Druge javne, skupne in osebne storitvene dajavnosti

	2000	2001
EDS (%)	9,35	5,17
EDS brez olajšave za investicijska vlaganja (%)	22,01	19,50
EDS brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let (%)	11,67	11,25

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja panoge znaša v letu 2000 9,4 %, v letu 2001 pa 5,2 %. V primeru, da bi iz obravnave izločili olajšave za investicijska vlaganja, bi efektivna davčna stopnja panoge močno narasla in tako znašala v letu 2000 22,0 %, v letu 2001 pa 19,5 %. Efektivna davčna stopnja, izračunana brez olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, pa bi v letu 2000 znašala 11,7 %, v letu 2001 pa 11,3 %.

Tabela 44: Olajšave, davčna osnova I ter olajšave kot % davčne osnove I za leti 2000 in 2001, Druge javne, skupne in osebne storitvene dajavnosti

	2000	2001
Vse olajšave (v mio SIT)	4.057	6.942
Davčna osnova I (v mio SIT)	5.866	7.690
Vse olajšave kot % davčne osnove I	69,16	90,27

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

V panogi druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti znašajo olajšave kot odstotek davčne osnove I za leto 2000 69,2 %, za leto 2001 pa 90,3 %, kar jo uvršča v tiste panoge, ki imajo zelo visok delež olajšav glede na davčno osnovo I.

Tabela 45: Delež posameznih vrst olajšav v celotnih olajšavah za leti 2000 in 2001 (%), Druge javne, skupne in osebne storitvene dajavnosti

	2000	2001
Investicijska vlaganja	73,23	63,49
Investicijska rezerva	11,04	7,93
Rezerve pri zavarovalnicah	0,00	0,00
Olajšava za novozaposlene delavce	0,48	0,14
Olajšava za zaposlene invalide	1,72	0,52
Zadružni ristorno	0,00	0,00
Rezerve pri hranilno kreditnih sl.	0,00	0,00
Financiranje pokojninskega načrta	0,09	0,97
Pokrivanje izgub iz preteklih let	13,41	26,95
Skupaj	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Največji delež v panogi zavzemajo olajšave zaradi investicijskih vlaganj (v letu 2000 73,2 %, v letu 2001 pa 63,5 %). Panoga druge javne, skupne in osebne storitvene dejavnosti ima glede na ostale panoge velik delež koriščenih olajšav za investicijska vlaganja. Tej skupini olajšav z veliko manjšimi deleži sledijo olajšave za pokrivanje izgub iz preteklih let, ki so v letu 2000 predstavljale 13,4 %, v letu 2001 pa kar 27 %, ter olajšave za oblikovanje investicijskih rezerv z 11 % v letu 2000 in s 7,9 % v letu 2001.

4.16 POVZETEK

Tabela 46 : Uveljavljanje investicijske olajšave po posameznih panogah glede na celotne investicijske olajšave za leto 2000 in 2001 (%)

	2000	2001
KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO	0,90	1,00
RIBIŠTVO	0,01	0,01
RUDARSTVO	0,15	0,19
PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	39,30	41,05
OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO	0,55	0,83
GRADBENIŠTVO	4,50	3,50
TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	22,60	22,70
GOSTINSTVO	1,20	1,30
PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	13,45	10,50
FINANČNO POSREDNIŠTVO	5,25	4,20
POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	8,40	10,10
JAVNA UPRAVA, OBRAMBA, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE	0,10	0,05
IZOBRAŽEVANJE	0,20	0,30
ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO	1,15	1,20
DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI	2,00	2,70
SKUPAJ	100,00	100,00

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Olajšava za investicijska vlaganja je predvsem namenjena spodbujanju k razvoju in povečevanju konkurenčnosti in stabilnosti podjetij. Iz razpoložljivih podatkov o uveljavljanju investicijske olajšave je razvidno, da je bila v preteklih letih olajšava v veliki meri izkoriščena pri zavezancih, ki po naravi dejavnosti ne pomenijo dolgoročnega stabilnega razvoja s ciljem povečanja konkurenčnosti narodnega gospodarstva. Nekaj manj

kot 25 % investicijske olajšave se v zadnjih letih nanaša na davčne zavezance iz trgovinske dejavnosti. Tudi na poslovanje z nepremičninami se nanaša velik del investicijskih olajšav, preko 10 %, skoraj 11 % na dejavnost prometa, skladiščenja in zvez, dobrih 4 % na dejavnost finančnega posredništva. V predelovalnih dejavnostih, na katere se nanaša dobrih 40 % celotne uveljavljene investicijske olajšave, je bilo največ uveljavljene v proizvodnji kemikalij in kemičnih izdelkov (6,2 % celotne investicijske olajšave), v proizvodnji strojev in naprav (5,3 %) ter v proizvodnji izdelkov iz gume in plastičnih mas (3,8 %) (Poročevalec DZ, 2002, str. 6). Zakonodajalec je nove spremembe zakona davka od dobička pravnih oseb utemeljil z nekoristnostjo dosedanjih olajšav. Moderne trgovinske stavbe vsekakor ne pomenijo razvoja narodnega gospodarstva, saj se v tej dejavnosti ne ustvarja velike dodane vrednosti; v primerjavi z industrijskimi dejavnostmi se je ustvari skoraj štirikrat manj.

Tabela 47: Efektivne davčne stopnje posameznih panog v letih 2000 in 2001

	2000	2001
KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO	7,67	7,89
RIBIŠTVO	9,67	12,36
RUDARSTVO	15,05	13,16
PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	11,45	11,18
OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO	4,22	3,70
GRADBENIŠTVO	9,92	11,46
TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	12,31	12,60
GOSTINSTVO	7,18	9,35
PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	9,90	8,67
FINANČNO POSREDNIŠTVO	18,43	19,22
POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	13,09	12,80
JAVNA UPRAVA, OBRAMBA, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE	3,76	12,58
IZOBRAŽEVANJE	12,47	13,11
ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO	6,73	8,01
DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI	9,35	5,17

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Efektivna davčna stopnja, izračunana kot razmerje med davčno obveznostjo in davčno osnovo I, nam pove, kolikšna je dejanska davčna stopnja v Sloveniji.

Med obravnavanimi panogami ima panoga finančnega posredništva najvišjo efektivno

davčno stopnjo, saj koristi zelo majhen delež olajšav. Zelo visoko učinkovito davčno stopnjo imajo še panoge rudarstva, izobraževanja ter poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve. Za vse te panoge je značilna nizka stopnja uporabljenih olajšav. Olajšave kot odstotek davčne osnove I so pri vseh teh panogah nižje ali enake 50 %.

Najnižjo učinkovito davčno stopnjo sem izračunala pri panogi oskrbe z elektriko, plinom in vodo, prav zaradi velike uporabe olajšav. Olajšave namreč v tej panogi predstavljajo več kot 80 % davčne osnove I.

Tabela 48: Olajšave kot odstotek davčne osnove I posameznih panog v letih 2000 in 2001

	2000	2001
KMETIJSTVO, LOV, GOZDARSTVO	70,85	70,87
RIBIŠTVO	60,87	52,27
RUDARSTVO	40,99	50,91
PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	59,13	61,40
OSKRBA Z ELEKTRIKO, PLINOM IN VODO	81,08	86,53
GRADBENIŠTVO	63,90	59,13
TRGOVINA, POPRAVILA MOTORNIH VOZIL IN IZDELKOV ŠIROKE PORABE	55,29	53,37
GOSTINSTVO	66,74	61,71
PROMET, SKLADIŠČENJE IN ZVEZE	86,60	63,08
FINANČNO POSREDNIŠTVO	30,93	29,37
POSLOVANJE Z NEPREMIČNINAMI, NAJEM IN POSLOVNE STORITVE	49,01	50,15
JAVNA UPRAVA, OBRAMBA, OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE	84,95	49,21
IZOBRAŽEVANJE	49,37	47,56
ZDRAVSTVO, SOCIALNO VARSTVO	67,75	71,90
DRUGE JAVNE, SKUPNE IN OSEBNE STORITVENE DEJAVNOSTI	69,16	90,27

Vir: Podatki DURS – Obdelava DDPO za leti 2000 in 2001.

Panoga oskrba z elektriko, plinom in vodo je imela v letih 2000 in 2001 največji delež olajšav kot odstotek davčne osnove I. Sestava olajšav te panoge je precej toga, saj predstavlja kar 85 % vseh olajšav olajšava za investicijska vlaganja. V letu 2000 sta imeli velik delež olajšav kot odstotek davčne osnove I tudi panogi javna uprava, obramba in obvezno socialno zavarovanje ter panoga promet, skladiščenje in zveze.

Izjemno nizek delež olajšav kot odstotek davčne osnove pa je viden pri panogi finančnega posredništva, katerega struktura olajšav, ki jih najpogosteje uporablja, je zelo raznolika.

Panoga finančnega posredništva uporablja olajšavo za investicijska vlaganja, olajšavo za investicijske rezerve in olajšavo za pokrivanje izgub v približno enakih deležih.

Poleg panoge finančnega posredništva imajo nizek delež olajšav še panoga izobraževanja, poslovanja z nepremičninami, najem in poslovne storitve ter rudarstvo.

5 SKLEP

V Uradnem listu Republike Slovenije, št. 108 z dne 12. 12. 2002 je bil objavljen Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-C), ki je začel veljati naslednji dan po objavi, uporablja pa se od 1. januarja 2003. Glavni razlog za spremembe je bila dopolnitev 12. člena zakona, ki govori o priznanih odhodkih davčnega zavezanca. S spremembo tega člena pa je zakonodajalec spremenil še nekatere druge člene, predvsem v zvezi z davčno priznano amortizacijsko stopnjo, dolgoročnimi rezervacijami stroškov, razporeditvijo dobička za udeležbo pri dobičku, rokom za uporabo investicijskih rezerv ter davčnimi olajšavami za naložbe.

V Sloveniji davčni zavezanci najpogosteje uporabljajo olajšavo za investicijska vlaganja. Ta olajšava predstavlja približno 65 % vseh olajšav koriščenih v Sloveniji. Spremembe, ki so jih z novim zakonom uvedli na tem področju, zakonodajalec na eni strani utemeljuje s dejstvom, da je bila v preteklih letih olajšava izkoriščena predvsem pri zavezancih, ki ne pomenijo dolgoročnega stabilnega razvoja s ciljem povečanja konkurenčnosti narodnega gospodarstva, saj izgradnja modernih trgovinskih stavb ne pomeni razvoja narodnega gospodarstva. Poleg tega pa investicijska olajšava precej vpliva tudi na zmanjšanje učinkovite davčne stopnje (EDS), ki v Sloveniji znaša le 12 % (najnižjo EDS ima panoga Oskrba z elektriko, plinom in vodo saj znaša le 4 %). EDS, ki je v Sloveniji tako ena najnižjih stopenj v Evropi, bi se brez olajšave za investicijska vlaganja povečala na kar 22 %. Na drugi strani pa se podjetja, torej davčni zavezanci, s spremembami ne strinjajo, saj menijo, da je sprememba le ena od možnosti boljšega polnjenja proračuna.

6 LITERATURA

1. Čok Mitja, Prevolnik Valentina, Stanovnik Tine: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. 79 str.
2. Guzina Barbara: Transferne cene in odliv dobička. Finance, Ljubljana, 2002, 206, str. 17.
3. Guzina Barbara: Upoštevati bo treba nove računovodske standarde. Finance, Ljubljana, 2002a, 226, str. 17.
4. Hieng Romana: Obračun davka od dobička pravnih oseb za leto 2001. IKS, Ljubljana, 2002, 1-2, str. 115-135.
5. Jovanovič Dušan: Obdavčitev pravnih oseb v Sloveniji. Naše Gospodarstvo, Ljubljana, 46 (2000), 4, str. 570-594.
6. Kmet Rotija et al.: Sektorska analiza poslovanja gospodarskih družb v obdobju 1995-2001. Delovni zvezki. Ljubljana, 2002, 4, str. 5-60.
7. Simič Ivan: Kako izkoristiti olajšave. Glas gospodarstva, Ljubljana, 1998, oktober, str. 49-50.
8. Stanovnik Tine: Javne finance. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1998. 196 str.

7 VIRI

1. Podatki DURS - obdelava DDPO za leti 2000 in 2001, Ljubljana.
2. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-E)- nujni postopek –EPA 672-III. (Poročevalec državnega zbora Republike Slovenije, Ljubljana, 15. november 2002, str. 3-13).
3. Zakon o davku od dobička pravnih oseb (Uradni list RS, št. 72/93, 20/95, 18/96-1062, 34/96, 82/97-3891, 27/98-1070, 1/00-28 in 50/02-2456).
4. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o davku od dobička pravnih oseb (ZDDPO-C) (Uradni list RS, št. 108/02-12912).
5. Zakon o ekonomskih conah (Uradni list RS, št. 45/98, 97/01).

6. Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 106/99).
7. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Uradni List RS, št. 54/99, 110/99, 97/00).